

RECENZJE

[Reviews]

Maria Beisert (2022). *Masturbacja dziecięca.
Od diagnozy do interwencji.*

Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN (ss. 343)

Normatywny i pozanormatywny przebieg rozwoju seksualnego, seksualność dziecięca, a także problematyka przemocy seksualnej to zainteresowania badawcze Marii Beisert, która zawodowo związana jest z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie pełni funkcję Kierownika Zakładu Seksuologii Społecznej i Klinicznej oraz jest Kierownikiem Podyplomowych Studiów *Seksuologia Kliniczna – Opiniowanie, Edukacja, Terapia*. Prof. dr hab. Maria Beisert jest psychologiem, seksuologiem klinicznym i prawnikiem. Monografia jej autorstwa na temat zachowań seksualnych w dzieciństwie opublikowana w 2022 roku składa się z dziesięciu starannie przygotowanych rozdziałów z zakresu wiedzy teoretycznej i praktycznej, poprzedzonych wstępem.

Rozdział pierwszy poświęcony jest analizie definicji masturbacji dziecięcej, a także etymologii słowa *masturbacja* oraz innym określeniom związanym z tym zjawiskiem używanym przez badaczy i diagnostów. Autorka zwraca uwagę na możliwe niekorzystne skutki ujęcia terminów w różnych obszarach geograficznych i kulturowych oraz opisuje różne spojrzenia rodziców. Po-

szerza perspektywę o standardy WHO oraz ICD-10.

Rozdział drugi prezentuje kryteria oceny masturbacji dziecięcej w odniesieniu do pięciu kryteriów ujmowania dziecięcej ekspresji seksualnej. Autorka prezentuje również swoją propozycję sześciu kryteriów dostosowanych do specyfiki rozwoju seksualnego dziecka do 12. r.ż. w celu określenia masturbacji jako normy rozwojowej lub odwrotnie. Zaprezentowane kryteria poddane są ocenie użyteczności w zakresie zasobów i deficytów, co wzbogaca proces diagnostyczny.

Rozdział trzeci skupia się na masturbacji jako zjawisku w przebiegu rozwoju. Jest to proces, który w zależności od wieku, zmienia się i ulega przekształceniom, a jego rozwój trwa całe życie. Autorka opisuje dwie podstawowe cechy masturbacji – zależność od kontekstu i zmienność rozwojową, a także podkreśla istotność analizowania masturbacji na tle etapów życia oraz koncepcji rozwoju seksualnego (szczególną uwagę zwraca na eklektyczny interakcyjny model rozwoju seksualnego). Analiza ta ma znaczący wpływ na adekwatną diagnozę oraz interwencję.

Rozdziały od czwartego do ósmego poświęcone są masturbacji w różnych okresach życia, które stanowią wcześniej wspomniane tło sytuacyjne. Począwszy od okresu płodowego przez niemowlęstwo, wczesne dzieciństwo, średnie dzieciństwo, a kończąc na okresie późnego dzieciństwa. Okresy te są opisywane z perspektywy wiedzy współczesnej opierającej się na założeniach eklektycznego interakcyjnego modelu rozwoju seksualnego Bancrofta (2011). Struktura rozdziałów jest podobna, zawierają one kontekst rozwojowy, cechy oraz mechanizm rozwoju masturbacji, czynniki torujące powstanie masturbacji oraz jej typy.

Monografia kończy się rozdziałami o postępowaniu diagnostycznym (rozdział dziewiąty) i planowaniu interwencji (rozdział dziesiąty).

Opisane postępowanie diagnostyczne składa się z dwóch etapów. Pierwszy etap (diagnoza różnicowa) to przede wszystkim zebranie wywiadu wstępnego od rodziców/opiekunów oraz zapoznanie się z przeprowadzonymi badaniami medycznymi czy psychologicznymi. Autorka porusza tematykę wpływu kontekstu społecznego na rodziców/opiekunów oraz opisuje rolę tzw. protodiagnozy i jej wpływu na: lęk u rodziców/opiekunów oraz profesjonalny proces diagnozy. Opisany został konflikt wykorzystania dokumentacji filmowej, czyli nagrań filmowych epizodów masturbacji. Ten rodzaj materiału budzi wątpliwości specjalistów. Problem ten został przedstawiony z dwóch perspektyw *za i przeciw*. W rezultacie wyłoniono kilka postulatów, zwracając szczególną uwagę na dobro dziecka. Drugi etap po-

stępowania diagnostycznego (diagnoza strukturalno-funkcjonalno-kontekstowa) rozpoczyna się wtedy, gdy specjalista ma pewność, że prezentowane objawy są masturbacją dziecięcą i głównym celem staje się określenie, czy masturbacja ma charakter normatywny, czy nie-normatywny. Na tym etapie diagnosta skupia się na wskazaniu mechanizmów powstania zaburzenia, biorąc pod uwagę różne czynniki i perspektywy czasowe. Autorka wyłania pięć niezbędnych elementów, które powinny wynikać z zakończenia procesu diagnostycznego, co w sposób przejrzysty prezentuje podejście do diagnozy. W rozdziale zostały szerzej opisane metody i cechy postępowania diagnostycznego, szczegółowo został przedstawiony pogłębiony wywiad z rodzicami/opiekunami, a także udział innych członków rodziny w diagnozie.

Autorka, opisując planowanie interwencji w ostatnim rozdziale, zwraca szczególną uwagę na możliwe do wykorzystania metody, które dokładnie opisuje. Obrazuje problemy etyczne wobec masturbacji, wzbogacając to opisem przypadku.

Monografia bogata jest w szczególowe opisy teoretyczne, a także opisy konkretnych działań. Liczne tabele czy wypunktowania porządkują Czytelnikowi prezentowaną wiedzę. Autorka odwołuje się do licznych badań oraz teorii naukowych, prezentując źródło opisywanych spostrzeżeń. Ta monografia to źródło cennej wiedzy, nie tylko dla specjalistów zawodowo zajmujących się zdrowiem i rozwojem dzieci, ale także dla rodziców i opiekunów.

Magdalena Pyrek